

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Фізико-технічний факультет

Кафедра фізики і методики викладання

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВИРОБНИЧА (ПЕДАГОГІЧНА) ПРАКТИКА

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

Освітня програма: **«Середня освіта (фізика та математика)»**

Предметна спеціальність: **014.08 Середня освіта (Фізика та астрономія)**

Спеціальність: **014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)**

Галузь знань: **01 Освіта/Педагогіка**

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1

Від 28 серпня 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Виробнича (педагогічна) практика
Викладач (-і)	Войтків Г. В.
Контактний телефон викладача	+380967471442 - Войтків Г.В.
Е-mail викладача	halyna.voitkiv@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	<u>Очний/заочний</u>
Обсяг дисципліни	18 кредитів ЄКТС, 540 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Ауд.116/Viber, GoogleMeet (за попередньою домовленістю)
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Виробнича (педагогічна) практика є завершальним етапом професійної підготовки у закладі вищої освіти, характеризується високим ступенем самосвідомості та відповідальності студентів, розширенням об'єму і складності змісту роботи.</p> <p>Виробнича практика проходить у два етапи: у 7 семестрі – з математики та у 8 семестрі – з фізики і астрономії. Ця практика сприяє узагальненню та інтеграції раніше набутих професійно-педагогічних знань і умінь. Цей вид практики передбачає оволодіння системою професійних умінь у процесі проведення навчальної, виховної та дослідницької діяльності; вміння застосовувати теоретичні знання у практичній діяльності вчителя фізики та математики, класного керівника; розвиток творчої ініціативи, реалізація особистісного творчого потенціалу.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета виробничої (педагогічної) практики – закріплення й поглиблення теоретичних знань, набуття практичних навичок в напрямку майбутньої спеціальності і досвіду самостійної роботи, оволодіння системою навчально-виховної діяльності вчителя фізики, математики і класного керівника.</p> <p>Завдання виробничої (педагогічної) практики – формування у здобувачів освіти здатності:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ застосовувати знання у практичних ситуаціях; ➤ приймати самостійно рішення в реальних виробничих умовах; 	

- вивчати особистість школярів та колективу учнів для діагностики та проектування їх розвитку та виховання;
- визначати конкретні навчально-виховні завдання виходячи з цілей навчання та національного виховання учнів і враховуючи вікові та соціально-психологічні особливості учнів;
- здійснювати перспективне та поточне планування педагогічної діяльності, складати предметні та виховні календарні плани;
- використовувати ефективні форми, методи, прийоми і засоби для керівництва навчально-пізнавальною діяльністю учнів (ставити і розв'язувати освітньо-виховні завдання, обгрунтовано вибирати і застосовувати форми, методи, прийоми навчання, сучасні інформаційні технології, здійснювати міжпредметні зв'язки, узагальнювати та систематизувати знання учнів);
- проводити виховну роботу зі школярами, спрямовану на забезпечення комплексного підходу до національного виховання на уроках та в позакласній роботі;
- аналізувати уроки та позакласні заходи, добирати й узагальнювати ефективні методи та прийоми навчально-виховної діяльності, організовувати та проводити педагогічний експеримент, аналізувати його результати та робити висновки.

У процесі педагогічної практики студенти повинні **знати**:

- ✓ теоретичні і практичні основи педагогіки і психології, особливості організації та проведення навчально-виховної роботи відповідно до положень нормативно-правової бази національної системи освіти;
- ✓ теоретичні і практичні основи фізики, астрономії та математики;
- ✓ наукові основи курсу фізики і математики, історію й методологію відповідних наук;
- ✓ тенденції розвитку сучасної освіти, провідні концепції виховання і навчання, вікові та індивідуальні особливості розвитку особистості, норми і критерії оцінювання знань учнів;
- ✓ методичні принципи і прийоми активізації пізнавальної діяльності учнів;
- ✓ методи формування навичок самостійної роботи, розвитку мислення й творчих здібностей;
- ✓ шляхи вдосконалення майстерності викладача й способи самовдосконалення;
- ✓ новітні технології навчання;
- ✓ методи формування навичок самостійної роботи, розвитку творчих здібностей та логічного мислення учнів;

Студент-практикант повинен **уміти**:

- ✓ аналізувати уроки, проведені учителем через призму врахування вікових та індивідуальних особливостей учнів;
- ✓ розуміти та інтерпретувати вивчений матеріал у вербальній і невербальній формах різного обсягу й складності, дотримуючись

грамотності і вимог до написання наукових та навчальних текстів, зокрема вести щоденник спостережень;

- ✓ оцінювати, пояснювати та аналізувати освітні проблеми;
- ✓ проектувати, конструювати, організовувати й аналізувати свою педагогічну діяльність;
- ✓ планувати навчальні заняття відповідно до навчального плану закладу й на основі його стратегії;
- ✓ забезпечувати міждисциплінарні зв'язки курсу з іншими дисциплінами;
- ✓ розробляти й проводити різні за формою навчання заняття, найбільш ефективні при вивченні відповідних тем і розділів програми, адаптуючи їх до різних рівнів підготовки учнів;
- ✓ ясно, логічно викладати зміст матеріалу, опираючись на знання й досвід учнів;
- ✓ відбирати й використовувати відповідні навчальні засоби для побудови технологій навчання;
- ✓ аналізувати навчальну й навчально-методичну літературу та використовувати її для побудови власного викладу програмного матеріалу;
- ✓ організовувати навчальну діяльність учнів, управляти нею й оцінювати її результати;
- ✓ володіти методикою проведення заняття із застосуванням мультимедійних засобів навчання;
- ✓ створювати й підтримувати навчальне середовище, що сприяє досягненню цілей навчання;
- ✓ розвивати інтереси і мотивацію навчання учнів, формувати й підтримувати зворотний зв'язок.

Перелік знань і вмінь може бути доповнений новими вимогами в залежності від особистості кожного учня і конкретних практичних завдань, однак, основна мета практики залишається незмінною, оскільки її досягнення передбачає здобуття учнями цінного професійного досвіду.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку (громадянська компетентність).

ЗК2. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).

ЗК4. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність).

Фахові (спеціальні) компетентності (ФК)

ФК8. Здатність здійснювати контроль і об'єктивне оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання, навчати учнів оцінюванню та само оцінюванню.

ФК9. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства, формування суджень та прийняття рішень, що враховують соціальні, наукові, етичні аспекти та спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах.

ФК10. Здатність здійснювати професійну діяльність з дотриманням вимог законодавства, стандартів освіти та внутрішніх нормативних документів закладу освіти.

ФК11. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей, продовжувати навчання із значним ступенем автономії.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН5. Застосовувати у педагогічній діяльності сучасні принципи навчання та обирати доцільні освітні технології та методики для успішного формування ключових і предметних компетентностей учнів з фізики, астрономії, математики.

ПРН6. Знати форми, методи і засоби контролю знань та здійснювати оцінювання та моніторинг навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу.

ПРН7. Володіти культурою мовлення, доносити зрозуміло професійні знання, обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу державною, у тому числі, іноземною мовою, усно та письмово.

ПРН13. Вміти формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти, володіти методикою формування критичного мислення в учнів при вирішенні навчальних завдань.

ПРН14. Планувати та здійснювати освітній процес в закладах освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей здобувачів освіти, осіб з особливими освітніми потребами та реалізувати його з дотриманням чинних нормативно-правових документів, законодавства, галузевих стандартів професійної діяльності в установах та організаціях галузі освіти.

ПРН15. Вміти організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язберігаючі технології під час освітнього процесу.

ПРН18. Усвідомлювати соціальну значущість майбутньої професії, мати мотивацію до здійснення професійної діяльності для формування освічених, свідомих та активних громадян на благо України.

ПРН19. Формувати мотивацію в учнів та організовувати їх пізнавальну діяльність.

ПРН20. Емпатійно взаємодіяти, відповідати за прийняття рішень в межах

своєї компетенції, дотримуватися стандартів професійної етики.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної
дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	0
семінарські заняття / практичні / лабораторні	0
самостійна робота	540

Ознаки навчальної
дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
7, 8	014 Середня освіта	IV	нормативний

Тематика навчальної дисципліни
Види діяльності

Самостійна робота

7 семестр	8 семестр

Змістовий модуль 1. Підготовчий етап

Тема 1. Участь у настановній нараді, аналіз навчально-методичного забезпечення дисципліни. Вступний інструктаж по техніці безпеки.	5	5
Тема 2. Інструктаж з техніки безпеки на робочому місці. Ознайомлення з організацією роботи у закладах освіти: знайомство з розпорядком роботи закладу освіти, адміністрацією закладу, керівником практики від бази практики, вчителем фізики/математики, класом, класним керівником, розкладом.	5	5
Тема 3. Відвідування занять вчителів, що працюють у визначеному класі, у якому студент має проходити практику.	20	20
Тема 4. Знайомство з документацією: програми, календарні плани, електронні журнали, план роботи	10	10

кабінету, план роботи класного керівника.		
Тема 5. Складання індивідуального плану роботи.	10	10
Змістовий модуль 2. Основний етап		
Тема 6. Підготовка та проведення уроків фізики/математики, їх аналіз.	20	20
Тема 7. Підбір та розробка дидактичних матеріалів для уроків.	20	20
Тема 8. Підготовка та проведення виховних заходів, їх аналіз.	20	20
Тема 9. Підготовка та проведення години класного керівника.	20	20
Тема 10. Складання психолого-педагогічної характеристики учня.	10	10
Тема 11. Відвідування уроків інших практикантів та їх аналіз.	10	10
Тема 12. Збір та апробація матеріалів з теми індивідуального завдання, проведення експерименту для виявлення рівня розв'язання визначеної проблеми в практичних умовах.	20	20
Тема 13. Відвідування педагогічних рад, засідань методичних об'єднань.	20	20
Тема 14. Проведення профорієнтаційного заходу із здобувачами освіти на базі практики.	20	20
Тема 15. Виготовляти унаочнення, таблиці, методичні матеріали (з використанням ІКТ).	20	20
Тема 16. Складання характеристики на клас.	20	20
Змістовий модуль 3. Завершальний етап		
Тема 17. Оформлення документів практики.	10	10
Тема 18. Підготовка до звіту та підсумковій конференції.	5	5
Тема 19. Захист звіту за результатами проходження практики на підсумковій конференції з використанням презентацій, відео- та фотоматеріалів.	5	5
Всього	270	270
Види робіт студента-практиканта	Мінімальна кількість	
	7 сем	8 сем
Взяти участь у настановчій та підсумковій нараді з практики	1	1

Відвідати години класного керівника	2	2
Відвідати уроки вчителя фізики/математики	6	6
Відвідати уроки студентів-практикантів	4	4
Взяти участь у робочих нарадах/педагогічних радах закладу, засіданнях методичного об'єднання	2	2
Провести уроки фізики/ математики у визначеному класі	6	6
Провести виховний позакласний захід	1	1
Провести захід профорієнтаційного характеру	1	1
Провести годину класного керівника	1	1
Підготувати психолого-педагогічну характеристику учня та класу	1 (1)	1 (1)

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни</p>	<p>Загальна оцінка за практику виставляється як інтегральна оцінка у стобальній шкалі, яка враховує всі види діяльності студента-практиканта, і переводиться у національну шкалу та шкалу ECTS за схемою, прийнятою в університеті.</p> <p>Основними формами та методами контролю проходження практики є настановча конференція; самоконтроль студента-практиканта; оцінювання завдань практики; дистанційні та очні консультації; підсумкова конференція (захист практики).</p> <p>Після закінчення практики студент подає письмовий звіт про виконання програми практики та індивідуального завдання, підписаний та оцінений безпосередньо керівником практики від бази, завірений директором бази практики та керівником-методистом.</p> <p>Звіт має містити:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ відомості про виконання всіх розділів програми практики та індивідуального завдання, висновки, пропозиції та список використаної літератури; ✓ календарне планування навчального процесу з фізики/математики; ✓ план-конспект по одному з проведених уроків з математики/фізики; ✓ опис проведеного позакласного чи виховного заходу; ✓ індивідуальне завдання
--	---

- ✓ щоденник практики;
- ✓ висновок керівника.

Оцінювання практики відбувається за всіма видами діяльності:

- ✓ **30** балів – якісне проведення занять;
- ✓ **20** балів – якісне проведення позакласного заходу;
- ✓ **10** балів – якісне виконання обов’язків класного керівника
- ✓ **40** балів – якісне оформлення документації та усний звіт.

Критерії оцінювання знань, умінь і навичок практикантів під час захисту **звіту** з проходження практики:

- ✓ **10** балів - теоретична підготовка: знання предмету; володіння матеріалом;
- ✓ **10** балів - психолого-педагогічна майстерність: педагогічний такт; комунікабельність; неконфліктність тощо;
- ✓ **10** балів - ставлення до професійної діяльності: дисциплінованість під час проходження практики; ініціативність; самостійність; професійна спрямованість;
- ✓ **10** балів - якість оформлення звітної документації: ведення щоденника; сценарію виховного заходу; своєчасність подачі звітної документації.

Загальна оцінка за практику – 100 балів. Підсумкова оцінка переводиться в національну шкалу і шкалу ECTS згідно *таблиці 1*

Таблиця 1

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
80 – 89	B	добре
70 – 79	C	
60 – 69	D	
50 – 59	E	задовільно
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Вимоги до письмових

Звітні документи про проходження практики повинні бути оформлені у відповідності до вимог і подані до

робіт	<p>захисту у визначений термін.</p> <p>Структура звіту з виробничої практики у закладах освіти повинна містити:</p> <p>Титульну сторінку.</p> <p>Вступ, у якому потрібно окреслити мету, завдання практики.</p> <p>Основну частину, що містить:</p> <p>Письмовий звіт ;</p> <p>Індивідуальний план роботи ;</p> <p>Календарний план з фізики/математики;</p> <p>План-конспект одного уроку з математики/фізики;</p> <p>План-конспект проведеного виховного заходу;</p> <p>Індивідуальне завдання;</p> <p>Щоденник практики (список учнів класу; розклад дзвінків у школі; розклад уроків вчителя-предметника і уроків у прикріпленому класі; розклад уроків студента-практиканта; план роботи класного керівника на поточний семестр; перелік відвіданих уроків та виховних заходів вчителів школи та студентів-практикантів; аналіз відвіданих уроків та виховних заходів вчителів школи та студентів-практикантів (по одному); аналіз проведеного уроку з фізики / математики; психолого-педагогічну характеристику особистості учня та класу; анкету про проходження практики);</p> <p>Висновок керівника практики</p> <p>Список використаних джерел має містити 10-20 інформаційних джерел, що використовувалися студентом в процесі пошуку потрібної інформації для виконання завдань практики.</p>
Семінарські заняття	Захист практики відбувається на підсумковій конференції (кафедральному семінарі) за участі фахових методистів з психології та педагогіки.
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Студент допускається до звітної конференції, за умови виконання всіх видів діяльності, що передбачені силабусом практики.</p> <p>Студент, який не виконав програми практики, отримав незадовільний відгук на базі практики, незадовільну оцінку за практику, відраховується з університету. Якщо програма практики не виконана студентом з поважної причини, то навчальним закладом надається можливість студенту проходження практики повторно у пізніший термін (в межах графіку навчального процесу).</p>

Підсумковий контроль	Семестровий (підсумковий) контроль проводиться у формі заліку. Форма здачі – усний прилюдний захист практики на підсумковій конференції (кафедральному семінарі).
----------------------	---

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Письмовий звіт має містити відомості про виконання всіх розділів практики та індивідуального завдання, висновки, пропозиції та список використаної літератури; календарний план; план-конспект уроку з фізики та математики; опис позакласного чи виховного заходу; психолого-педагогічну характеристику особистості учня та класу; доповідь/презентацію/реферат на методичну тему чи матеріали науково-дослідної роботи; анкету; щоденник практики.

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів Академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. З Положенням можна ознайомитися за посиланням: <https://cutt.ly/ZwGytOAr>.

Неформальна освіта: знання, отримані студентом в неформальній освіті, можуть бути використані при допомозі підготовки методичних матеріалів до уроків, позакласного заходу, з обов'язковим посиланням на платформи та ресурси та з дотриманням норм академічної доброчесності.

8. Рекомендована література

1. Заболотний В.Ф. Формування методичної компетентності учителя фізики засобами мультимедіа: [монографія]/ В.Ф.Заболотний. – Вінниця: ПП «ТД «Едельвейс і К», 2009. – 456 с. 133.
2. Конаржевський Ю. А.. Аналіз уроку. — Х.: Видавництво «Ранок», 2008. — 336 с.: іл.
3. Лізинський В. М. Прийоми та форми в навчальній діяльності. — Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2007. — 160 с.
4. Макарова М. Навчальний процес, планування, організація і контроль.- Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2007. — 160 с.
5. Методика викладання фізики: Навчальні експерименти / Уклад. Н. В. Пастернак, О. І. Конопельник, О. В. Радковська. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – 106 с.
6. Наказ про запровадження 12-бальної шкали оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MUS410> (дата звернення. 13.08.2020)

7. Нова Українська школа. Концептуальні засади реформування української школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
8. НУШ: ресурсний центр. Оцінювання обов'язкових результатів навчання за новим Державним стандартом базової середньої освіти – 2023. – [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: <https://nushub.org.ua/news/ocinyuvannya-obovyazkovyh-rezultativ-navchannya-za-novym-derzhavnym-standartom-bazovoyi-serednoyi-osvity/>
9. Державний стандарт базової середньої освіти. URL: <https://lexinform.com.ua/v-ukraini/novyj-derzhavnyj-standart-bazovoyi-serednoyi-osvity/>
10. Освітні технології / За заг. ред. О. Піхоти. – Київ: А.С.К. 2002, с. 27–45.
11. Практикум з методики навчання математики. Загальна методика: Навчальний посібник для організації самостійної роботи студентів математичних спеціальностей педагогічних університетів / З.І. Слєпкань, А.В. Грохольська, В.Я. Забранський, С.М. Лук'янова, Л.Л. Панченко, І. С. Соколовська. За редакцією професора З.І.Слєпкань. К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2006. 292 с.
12. Професійний стандарт вчителя закладу загальної середньої освіти (затверджений Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства, наказ №2736 від 23.12.2020). URL : https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Nakaz_2736.pdf
13. Путівник онлайн-курсу «НУШ: базова середня освіта» – 2023. – [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: <https://drive.google.com/file/d/15ygoTnP4XP7Das50pjR9yipRW0czqaQ1/view>
14. Садкіна В. І. 101 цікава педагогічна ідея. Як зробити урок. – 2-ге вид. – Х. : Вид група “Основа”, 2012. – 88 с. – (Серія “Золота педагогічна колекція”).
15. Садовий М.І., Вовкотруб В.П., Трифонова О.М. Вибрані питання загальної методики навчання фізики: навчальний посібник [для студ. ф.-м. фак. вищ. пед. навч. закл.] – Кіровоград: ПП «Центр оперативної поліграфії «Авангард», 2013. – 252 с.
16. Сучасні освітні технології у викладанні фізики / Ірина Задніпрянець / упоряд. Л.Хольвінська. – К.: Шк. світ, 2011. – 128 с. – (Бібліотека «Шкільного світу»).
17. Теорія та методика навчання математики, фізики, інформатики : збірник наукових праць. Випуск XI : в 3-х томах. – Кривий Ріг : Видавничий відділ КМІ, 2013. – Т. 1 : Теорія та методика навчання математики. – 200 с.
18. Шарко В.Д. Сучасний урок: технологічний аспект / Посібник для

вчителів і студентів / В.Д.Шарко. –К.: СПД Богданова А.М., 2007.–220 с.

19. Шарко В.Д. Технології компетентісно-орієнтованого навчання природничих дисциплін /Теоретико-методичні основи вдосконалення системи освіти: дидактичний аспект : колективна монографія/ за ред..Г.С.Юзбашевої.-Херсон:КВНТЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2014.- С.13-78

20. Шарко В.Д., Методологічні засади сучасного уроку. Посібник для вчителів і студентів/ В.Д.Шарко. – Херсон, Вид-во ХНТУ, 2010. –120 с.

21. Електронні версії підручників з фізики та математики. URL: <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/>

Викладач

Галина Войтків